

С времена на време из Ватикана нам стижу наговештаји како би Свети отац радо посетио своју паству у Србији. Изгледа да сваки новоизабрани папа, чим поздрави одушевљену милионску масу на Тргу Светог Петра, одмах почне да размишља и о верницима у нашој земљи, које жели да благослови уживо. Ни Бенедикт 16. се не разликује од својих претходника. И он би волео да дође у Србију. С друге стране, није много необично што се овде зазире од самозваног госта. Поготово кад, као у овом случају, он стиже из Свете столице. Српски народ и, разуме се, његова црква имају подоста разлога за уздржаност: најпре што не заборављају прозелитизам досадашњих папа (увек брижљиво прикривен екуменским изјавама), затим још и више због односа Ватикана према Србима у последњих стотинак година, а нарочито од 1941. године до данас.

Безбројни документи сведоче о зверствима усташа над српским народом и његовим свештенством у НДХ почињеним уз пуну моралну подршку католичког клера или чак и његово непосредно учешће. У НДХ, која ће, срећом, трајати само 4 године, усташе и клер имале су заједнички циљ: стварање државе у којој ће живети само католици. Да до њега дође било је неопходно побити све Јевреје, лишити живота трећину Срба, трећину протерати и трећину покатоличити. Ватикан, као верски поглавар клера у Хрватској, није “видео” шта раде његови жупници, фратри и бискупи, па ни надбискуп, и никада није осудио геноцид над Србима и Јеврејима у НДХ. Зато је и он одговоран (макар само “командно”) за почињена зверства над људима друге вере, рушење и пљачкање цркава и синагога, убиство 171 православног свештеника и 47 рабина. Нико није никада чуо глас Свете столице са захтевом да погроми престану а злочинци искусе заслужену казну.

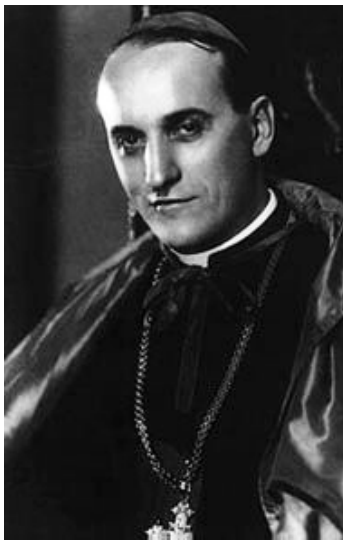
Ћутала је она и приликом католичке Срба под претњом смрћу. (Србе “преобраћиване” у католичанство називали су “дисидентима” јер су они наводно за време краљевине Југославије “натерани да пређу у православље”, што је могло да се каже за оне који су склопили брак у православној цркви и који су својевољно променили веру, а не под претњом смрћу. Најзад, таквих “принудних” покрштавања било је неупоредиво мање од покатоличених Срба у НДХ: 250.000, како је загребачки надбискуп јавио свом добром

Тако близу а тако далеко, или кад ће папа у Србију

Пише: Војислав М. Станојчић
четвртак, 30 август 2012 12:58

пријатељу Папи Пију 12). Жупник је од сваке “преобраћене душе” узимао по 170 куна, а по обављеном чину слао брзојав оданости и захвалности његовој светости, тј. надбискупу Степинцу.

Овај највиши католички великодостојник у Хрватској у време Другог светског рата блиско је сарађивао са Антом Павелићем, и то одмах од проглашења НДХ, 10. априла 1941. На тај дан, док је југословенска војска још пружала отпор нападачима на Краљевину Југославију, некадашњи добровољац са Солунског фронта и официр српске војске а сада загребачки надбискуп, Алојзије Степинац похитао је да благосиља поглавника и стварање сателитске државе, Хитлеровог поклона.

Надбискупови биографи забележили су да је он, у раној младости, и знатно пре но што се определио за службу цркви, био велики противник грубих речи, псовки и, поготово, таквог понашања, те је избегавао друштво васпитно запуштених и безобзирних људи. Изгледа да се касније променио, те му у зрелијим годинама (био је у петој деценији живота) није сметало да се дружи са крволочним убицама и благосиља њихова зверства над Србима, Јеврејима, Циганима и политичким противницима усташа. Ћутао је, као и његов ментор и пријатељ из Ватикана, Пије 12. Никада није поменуо Јасеновац, иако је сасвим добро знао шта се дешава у том логору, уосталом, као и у читавој НДХ. Говоре о томе његова његова писма Павелићу у којима је изражавао своје неслагање са неким поступцима усташа, што, с друге стране, није производило никакве последице ни за кољаче ни за жртве. А ни за самог Степинца, који ни своје жупнике, фратре и бискупе није опомињао и покушавао да прекине или макар обузда њихове злочине. Можда би то, ипак, било сувишно очекивати од онога ко је у своме дневнику, 28. марта 1941, записао: “Хрвати и Срби су два свијета, сјеверни и јужни пол, који се никада не могу приближити сем чудом Божијим. Шизма (тј. православље-В.М.С.) јесте највеће проклетство Еуропе, готово веће од протестантизма. Ту нема морала, нема начела, нема истине, нема поштења”. И онда је само тринаест дана касније, загребачки надбискуп, као “високо

моралан” и сасвим друкчији од “проклетих шизматика” спремно похитао да благосиља усташку државу!

Остала је запамћена и и Степинчева улога у отимању српске деце ради католичења. (Године 1931, на предлог А. Степинца, који је тада био помоћник загребачког надбискупа Бауера, основана је добротворна агенција Каритас Загребачке надбискупије.) Бавила се, као што јој име каже, добротворним радом, а током ратних година у НДХ и одузимањем деце од родитеља Срба, која су затим поверавана католичким породицама. “Добротвори” су то, тобоже, чинили да би спасли децу од ратних страха и погибије, и само са Козаре одвели су 7.000 Српчади. Необично је једино што су “заборављали” да запишу адресе породица које су децу прихватале, те су после рата њихови родитељи, ако су неким чудом и успели да преживе немачке офанзиве и усташке погроме, имали велике муке да пронађу своју децу. Сасвим супротно од Каритаса, Диана Будисављевић, Аустријанка удата за Србина, оставила је податке за 12.000 деце и тако онемогућила да се она “изгубе” у католичким породицама. Деца која су на овај начин одвојена од својих родитеља постајала су у католичким породицама католици и Хрвати, што је и био прави циљ оваквих акција Каритаса под надзором загребачког надбискупа. И овде је занимљиво навести Степинчеву мисао изречену пред Други светски рат а после једног његовог боравка у Београду: “Посјетио сам све београдске католичке жупе. Да је већа слобода и довољно радника, Србија би за 20 година била католичка”. Рат и усташки режим створили су тако идеалну прилику да се бар у НДХ почне да остварује надбискупов сан о повећању броја католика .

Почетком маја 1945, Југословенска народна армија стигла је до Загреба, али су највећи усташки зликовци –предвођени поглавником - успели да побегну. Уз њих и 500 припадника католичког клера. Они никада нису одговарали за своје злочине. Има много доказа да њихово измицање правди не би било могуће без велике помоћи Ватикана. Он их је не само снабдео лажним документима, већ им и обезбедио скровишта у Аргентини, САД, Шпанији и другим земљама, те су они углавном умрли природном смрћу или су тек пред крај живота и у готово бесловесном стању стизали пред суд у Југославији, где, заправо, нису ни могли да схвате шта им се дешава и да им се суди за зверства почињена током постојања НДХ.

Сматрајући да се његово име не може повезати са усташким злочинима, Степинац је остао у Загребу. У првим данима изгледало је да ће се он и комунистичка власт добро слагати, чак и сарађивати. Можда би тако и било време, да јој се надбискуп није замерио писањем Пастирског писма у коме је критиковао поступке нове власти. Она се затим сетила Степинчевих грехова за време НДХ, те је он 1946. на процесу у Загребу осуђен је на 16 година робије са принудним радом, од којих је у затвору провео пет. До краја живота (умро је 1960) живео је у кућном притвору у свом родном месту .

Света столица, као што се може видети, није заборавила свог загребачког надбискупа. Папа Пије 12. прогласио га је 1953. за кардинала, а Павле Јован Други, 1998, за мученика и блаженог. Очекивани следећи корак је проглашење за свеца, што све довољно говори о томе колико Ватикан цени његов допринос ширењу и јачању католичке вере, без обзира на начин који се за то користи.

Изгледа да и после седамдесетак година од стварања НДХ. у Ватикану немају довољно података о Павелићевом режиму. Или су можда толико обузети другим пословима да не примећују како се у црквама у Загребу и Сплиту (а можда и у неким другим местима у Хрватској?) у знак сећања на поглавникову смрт у мадридском фрањевачком манастиру 26. децембра 1959. године, тога дана служе помени? Као што, ваљда, нису чули ни за ноћне молитве 2011. године држане по целој Хрватској уочи изрицања пресуда оптуженим хрватским генералима у Хагу, а за злочине над “проклетим шизматичима” само сада у рату од 1991. до 1995.

Да закључимо. Хоће ли се Светом оцу, Бенедикту 16. или неком следећем, ипак, испунити жеља да посети паству у Србији? Сасвим је извесно да хоће, уколико тај папа, пре доласка у нашу земљу сврати најпре у Јасеновац, Јадовно или неки други од 22 логора у НДХ, или, ако му то више одговара, оде у Глину, на место где је некада била српска црква и у којој је заклано више од 1200 људи, кривих само зато што су православне вере, и тамо се помоли за невине жртве? Пошто не звучи много реално да ће се тако нешто догодити, мора се размишљати и о другој могућности да се папа састане са својим верницима у Србији а без претходног јавног помињања грехова Свете столице у прошлости или кајања. Она несумњиво постоји. Неопходно је само да српски народ и његова црква забораве колико их је Ватикан задужио у последњих стотинак година. А док и ако се то не догоди, Свети отац, нажалост, неће стићи даље од Батроваца.